

ΠΩΣ ΜΑΣ ΔΟΘΗΚΕ Η ΨΗΦΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Είναι γνωστό πώς η Έθνοσυνέλευση, πριν διακόψει τις εργασίες της για το καλοκαίρι, κατάρτισε δυο κοινοβουλευτικές επιτροπές, μιά για την ψήφιση του Συντάγματος και μιά για την επίλοιπη νομοθετική εργασία. Στις επιτροπές αυτές μετεβίβασε όλη την εξουσία της. Στις 28 'Ιουλίου στη 12η συνεδρίαση της κοινοβουλευτικής επιτροπής για την ψήφιση του Συντάγματος συζητήθηκε και ψηφίστηκε η τροπολογία της νομοθεσίας «περί δήμων και κοινοτήτων». Στη συζήτηση αυτή ο εισηγητής του νομοσχεδίου κ. Γ. Σεχιώτης, πληρεξούσιος Μαντινείας, υπέβαλε, σύμφωνα με την πρόταση που είχαν υπογράψει 70 πληρεξούσιοι, την τροπολογία να δοθεί ψήφος στις γυναίκες για τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές. Η πρόταση έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία. Δημοσιεύουμε το σχετικό μέρος από τα επίσημα πρακτικά αυτής της συνεδρίασεως.

«... Ο κ. Γ. Σεχιώτης λέγει ότι το τελευταίον ζήτημα εις τὸ νομοσχέδιον εἶνε ἡ συμμετοχὴ τῶν γυναικῶν εἰς τὰς δημοτικὰς ἐκλογάς, λέγει ὅτι δὲν ὑφίσταται καμμία διάκρισις ἀπὸ πνευματικῆς ἀπόψεως μεταξὺ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν. Ἄλλως τε ἡ πρόληψις τοῦ νὰ μὴ δοθῆ εἰς τὰς γυναῖκας ψήφος ἔχει πέσει. Εἰς ἄλλα Κράτη ἔχουσι δικαίωμα ψήφου καὶ εἰς τὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς. Ἡ ἀντίδρασις ἦτο ἡ πρόληψις ὅτι αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ εἶνε κλεισμέναι εἰς τὸ σπίτι ἀπὸ οὐσιαστικῆς ὁμως ἀπόψεως τὴν αὐτὴν γνώμην δύνανται νὰ ἔχωσι καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες. Ὡς πρὸς τὰ ζητήματα τοῦ δήμου τῶν ἡ τῆς κοινότητός τῶν, προτείνει νὰ χορηγηθῆ εἰς τὰς γυναῖκας τὸ δικαίωμα ψήφου εἰς τὰς κοινοτικὰς καὶ βουλευτικὰς ἐκλογάς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1927.

Ο κ. Γ. Φραγκούδης λέγει ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ γίνῃ ἡ μεταρρυθμίσις αὕτη πρέπει νὰ ἐκδηλωθῆ ἐπιθυμία πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ τοιαύτη ἐπιθυμία δὲν ἐξηκολούθη, μόνον εἰς μικρὸς φεμινιστικὸς κύκλος ὑπάρχει. Εἰδικῶς αἱ γυναῖκες τῶν χωριῶν οὐδόλωθ' ἔχουσι νὰ ἀναμιχθῶν εἰς τὰ κοινοτικά καὶ δημοτικά πράγματα. Κηρύσσεται ἐναντίον τῆς τοιαύτης κινήσεως. Πέροντες, λέγει, ὅτι εἶνε ἐλαφρὸν εἰς τὰς τῆς Εὐρώπης χωρὶς νὰ πέρνωμεν καὶ τίποτε σοβαρῶτερον, νομίζει δὲ ὅτι τὸ μέτρον αὐτὸ εἶνε ἀντιδημοτικὸν καὶ θὰ ἀποκρουσθῆ ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης.

Ο κ. Α. Παπαναστασίου λέγει ὅτι ἡ διάταξις αὕτη ἐὰν ψηφισθῆ δὲν θὰ τύχῃ ἀμέσου ἐφαρμογῆς, ἀλλὰ μετὰ τρία ἔτη. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, λέγει, ἐνδεκνυται ἡ διάταξις αὕτη, διότι ἔχομεν μέγα μέρος γυναικῶν ἀπροστατεῦτων (προσφύγων, συζύγων μεταναστῶν κλπ). Ἀναφέρει διάφορα παραδείγματα τῆς δράσεως τῶν γυναικῶν ὡς πρὸς τὰ ὀρφανοτροφεῖα κλπ. φιλανθρωπικὰ καταστήματα δὲν δυνάμεθα λοιπόν, λέγει, νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ὑπάρχει μικρὸς κύκλος δράσεως τῆς γυναικός. Ἀπὸ τοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν παρετηρήθη μεγάλη κίνησις. Προτείνει ὅπως ἔχῃ δικαίωμα ψήφου ἡ γυνὴ ἢ ἄγουσα τὸ τριακοστὸν ἔτος καὶ ἄνω καὶ γνωρίζουσα ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν. Δεικνύομεν, λέγει, διὰ τῆς διατάξεως αὐτῆς σεβασμὸν εἰς ἀδύνατους καὶ ἀπροστατεῦτους.

Ο κ. Γ. Δουζίνης ἀναφέρει παραδείγματα δράσεως τῆς γυναικός κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν διετέλεσε Νομάρχης. Κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς παροχῆς ψήφου ἄνευ ὀρίου ἡλικίας.

Ο κ. Α. Κούτρας λέγει ὅτι λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων ἐν Ἑλλάδι, δὲν εἶναι αἱ γυναῖκες ἀκόμη ὄριμοι δὲν δυνάμεθα ἐκ τῆς δράσεως

τοῦ ἐν Ἀθήναις περιορισμένου κύκλου τῶν γυναικῶν νὰ κρίνωμεν δι' ὅλας τὰς γυναῖκας. Νομίζει διὰ τὰς χωρικὰς ὅτι θὰ ἀκολουθήσωσι τὴν ψήφον τοῦ συζύγου καὶ ἴσως γεννηθῶν διενέξεις μεταξὺ τῶν συζύγων. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀπροστατεῦτους γυναῖκας ὑπάρχει κάποιος λόγος, ἀλλὰ νομίζει ὅτι αἱ γυναῖκες αὗται θὰ ρυμουλκοῦνται ὑπὸ ἄνδρων. Κηρύσσεται κατὰ τῆς χορηγήσεως ψήφου εἰς τὰς γυναῖκας.

Ο κ. Κ. Πετρίδης δὲν θεωρεῖ ὄριμον τὸ ζήτημα.

Ο κ. Δ. Ἀνδρεάδης λέγει ὅτι εἰς τὰς νέας χώρας δὲν θὰ ἠχῆσῃ κακῶς ἡ χορηγίσις ψήφου εἰς τὰς γυναῖκας, διότι ἐκεῖ ἦσαν ὀργανωμέναι καὶ ἐπὶ τουρκοκρατίας εἰς φιλοπτώχους ὀργανώσεις. Νομίζει ὅτι θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ περιορισθῆ τὸ δικαίωμα εἰς τὰς πρωτευούσας τῶν νομῶν καὶ εἰς τὰς ὑποδιοικήσεις.

Ο κ. Α. Δαργέντας λέγει ὅτι ἡ παροχὴ ψήφου θὰ διδάξῃ τὴν γυναῖκα καὶ θὰ τὴν κάμῃ πλέον δραστηρίαν εἰς τὴν φιλανθρωπικὴν δράσιν καὶ εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν δήμων. Κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς προτάσεως.

Ο κ. Π. Καραπάνος λέγει ὅτι ἡ κίνησις ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι εἶναι σημαντικὴ, νομίζει δὲ ὅτι δικαιολογεῖται πλήρως ἡ ἀναγνώρισις τῆς συμμετοχῆς τῶν γυναικῶν εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν κοινῶν. Προεβλήθη ἡ ἀντίρρησις ὅτι ἡ κίνησις εἶνε μικρά, ἀλλ' αὕτη εἶνε ἀνάλογος καὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι συνθηκῶν καὶ τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς.

Ο κ. Στ. Γονατῆς νομίζει ὅτι ἡ χορηγίσις ψήφου εἰς τὰς γυναῖκας δὲν θ' ἀνταποκριθῆ εἰς τὸ κοινὸν εἶσθημα τῶν γυναικῶν θὰ ἐδέχετο, λέγει, τὴν γνώμην ὅπως τεθῆ εἰς τὸ Σύνταγμα διάταξις παρέχουσα εὐχέρειαν παροχῆς ψήφου. Μόνον διὰ τὰς ἀπροστατεῦτους γυναῖκας θὰ ἐδέχετο τὴν παροχὴν ψήφου.

Ο κ. Γ. Κονδύλης κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς παροχῆς ψήφου.

Ο κ. Π. Ἀραβαντινὸς λέγει ὅτι ἔχει ἐν ὀφθαλμοῖς τινας, χωρὶς νὰ παραγωγῶν τὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς ψήφου, μάλιστα προκειμένου περὶ κοινοτικῶν καὶ βουλευτικῶν ἐκλογῶν. Εἶναι ἀναντήρητον ὅτι αἱ γυναῖκες ἐν Ἑλλάδι ὁσάκις ἔμειναν χῆραι διόκησαν καλῶς τὰ τοῦ οἴκου τῶν, ἀλλ' ἔχει ἐνδοιασμοὺς διότι, ὅπως ἔχει ἐξελιχθῆ ἡ κοινοτικὴ καὶ δημοτικὴ νομοθεσία, αἱ ἐκλογαὶ αὗται συνεχόνται στενωπτα καμὲ τὴν πολιτικὴν, ἐνῶ δὲ αὕτη δὲν θεωρεῖται ὄριμος τὰς γυναῖκας, οὔτε οἱ ἄνδρες θὰ τὸ ἐδέχοντο.

Ἐφημερόσθη λέγει ὁ νόμος περὶ δήμων καὶ κοινοτήτων, ἀλλὰ λόγῳ τῶν πολεμικῶν γεγονότων δὲν ἔφερε ἀκόμη τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα καὶ συνεπῶς δὲν δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐπ' αὐτοῦ. Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ προπαρασκευάσωμεν τὸ ἔδαφος ἵνα ἐπεκταθῆ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν γυναικῶν καὶ ζητηθῶσι αὐταὶ τὸ δικαίωμα τοῦτο. Ὡς πρὸς τὰς ἀπροστατεῦτους γυναῖκας λέγει ὅτι ἴσως αὗται εὐδοκίμοι δὲν καταγίνονται εἰς τὴν πολιτικὴν, ἀλλὰ εἰς τὰ ἔργα. Ἴσως λοιπὸν ἡ ἀνάμιξις αὐτῶν εἰς τὰ τῆς πολιτικῆς νὰ ἔφερε κακὸν εἰς αὐτὰς ἀντὶ καλοῦ. Νομίζω ὅτι αὗται ἦσαν αἱ σκέψεις καὶ τὰ αἷτια τῆς ἀντιδράσεως ὥστε νὰ καταπολεμηθῆ καὶ καταψηφισθῆ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ἡ διάταξις αὕτη, ἥτις εἶχεν εἰσαχθῆ κατὸν ὅλων αὐτῶν φρονεῖ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ σκεφθῆ ἡ Ἐπιτροπὴ περισσότερον τὸ ζήτημα αὐτό. Πολλῆς ἀξίας εἶναι ἡ γνώμη τοῦ κ. Γονατῆ ὅπως χορηγηθῆ ἡ ψήφος εἰς τὰς ἀπροστατεῦτους, ὁμως φοβεῖται μὴ δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ ἀποφανθῶμεν μετὰ τὴν ἀπόρριψιν τῆς διατάξεως αὐτῆς.

Αί Κοινότητες λέγει ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἰδρύματα δεκάδων ἐτῶν, δὲν θεωρεῖ δὲ φρόνιμον εἰς τὴν σημερινὴν κατάστασιν νὰ αὐξήσωμεν τὸ ἐκλογικὸν σύνολον μὲ ἀστέγους καὶ ἀνέστους οἷτινες ἔχουν εἰς τὴν ψυχὴν των τὸ συναίσθημα νὰ ἐπιστρέψουν μᾶλλον εἰς τὰς ἐστίας των καὶ οὐχὶ νὰ ἐνδιαφερθῶσι διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου. Πάντως λέγει νὰ ἐξαιρεθῶσιν αἱ γυναῖκες αἱ λαμβάνουσαι ἐπιδόματα ὑπὸ τοῦ Κράτους(!)

Καταλήγων κηρύσσεται κατὰ τῆς παροχῆς ψήφου εἰς τὰς γυναῖκας.

Ἄλ. Παπαναστασίου. Διὰ τοῦ, ἐνδοιασμοῦς τῶν κ. κ. συναδέλφων ἔχω νὰ κάμω τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις διότι δὲν μὲ ἔπεισαν αὐτοί. Πρῶτον τὸ ζήτημα ὅτι ἡ δημοτικὴ πολιτικὴ συνδέεται μὲ τὴν γενικὴν πολιτικὴν εἶνε πολὺ περιορισμένον μέτρον. Ἡ ἀνάμιξις εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν δημοτικῶν ἀρχόντων εἶνε μοιραῖον ἀποτέλεσμα. Ἐκ τῆς παρακολουθήσεως

τὴν ὁποῖαν ἔκαμον, εἶδον ὅτι εἰς τὰς κοινοτικὰς ἐκλογὰς ὑπῆρξε διάφορον τὸ φρόνημα ἀπὸ τὰς βουλευτικὰς. Δὲν ἤμπορεῖ νὰ θεωρηθῆ ἄσκοπος ἡ διάταξις αὕτη. Εἶνε μία οὐσιαστικὴ παραχώρησις ἡ ὁποία θὰ δώσῃ τὸ ἀποτέλεσμα μετὰ πάροδον ἐτῶν. Ὅσον ἀφορᾷ διὰ τὴν καταψήφισιν αὐτῆς ἐν τῇ Συνελεύσει ἔχω νὰ εἶπω τὸ ἐξῆς: Ὅτι τὸ βράδυ ἐκεῖνο δὲν παρίσταντο παρὰ 50—60 πληροεξουσιοί. Ἐπῆλθε δὲ ἀπὸ τότε μεγάλη μεταστροφή, διότι οἱ ὑπογράψαντες σήμερον τὴν τροπολογίαν εἶναι πολὺ περισσότεροι ἀπὸ ὅτους ἦσαν τὸ βράδυ ἐκεῖνο. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πρόσφυγας πιστεύει ὅτι δὲν εἶνε καθωρισμένον τὸ ζήτημα, ἀλλὰ μετὰ μίαν πενταετίαν τὸ πᾶν θὰ συμβῆ. Ἐπομένως λέγει, ὅτι οἱ ἐνδοιασμοὶ οὗτοι δὲν εἶνε ἱκανοὶ νὰ μᾶς κάμουν νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν.

Γενομένης ψηφοφορίας γίνεται δεκτὴ ἡ πρότασις διὰ πλειοψηφίας. . . .»